



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 578/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Pol'nohospodárska Pôda s. r. o.**, Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 223, Zvolen, IČO 36 861 723, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 91/2021 z 29. júna 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 9 428,64 eur a náhradu trov konania v sume 492,31 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 10 C 114/2016-205 z 10. októbra 2018 žalobu sťažovateľky, ktorou sa proti žalovanej 1 (██████████) a žalovanej 2 (MH Invest, s. r. o.) domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou spornej nehnuteľnosti bližšie špecifikovanej v žalobe ku dňu jej vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení Okresného úradu Nitra, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 z 18. augusta 2016 v spojení s rozhodnutím

Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odboru štátnej stavebnej správy č. 24929/2016/B624-SV/64203/To z 10. októbra 2016, zamietol. Okresný súd prezentoval názor o tom, že sťažovateľka má naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, keďže jej nejde o zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ktorá bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená do úschovy súdu. Vecným posúdením žaloby však dospel k záveru, že žalobný návrh sťažovateľky nie je dôvodný.

3. Spornými v konaní pred okresným súdom neboli okolnosti, podľa ktorých medzi sťažovateľkou ako kupujúcou a žalovanou 1 ako predávajúcou bola uzavretá kúpna zmluva č. 2015/6/C18 zo 17. júna 2015 (ďalej len „kúpna zmluva zo 17. júna 2015“) týkajúca sa spornej nehnuteľnosti, na základe ktorej rozhodol Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor rozhodnutím č. V 5171/2015 z 23. júla 2015 o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v prospech sťažovateľky (ďalej len „rozhodnutie o povolení vkladu z 23. júla 2015“). Na základe protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra podaného z dôvodu neprihliadnutia na existenciu zákonného predkupného práva štátu Okresný úrad Nitra rozhodnutím č. UP 33/2015-7 z 2. novembra 2015 v spojení s rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odboru opravných prostriedkov č. OU-NR-OOP-2016/003405-4 k: Pd 214/15/4403-2 V 5171/2015 z 13. januára 2016 rozhodnutie o povolení vkladu z 23. júla 2015 zrušil. Zákonnosť citovaných rozhodnutí správnych orgánov bola preskúmaná v čase rozhodovania okresného súdu v konaní na kasačnom súde. V konaní pred okresným súdom nebolo sporné, že pred rozhodnutím Okresného úradu Nitra o povolení vkladu z 23. júla 2015 na základe kúpnej zmluvy zo 17. júna 2015 vzniklo štátu predkupné právo k spornej nehnuteľnosti, a to priamo zo zákona schválením návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii uznesením vlády Slovenskej republiky č. 401/2015 z 8. júla 2015. Zmluvná voľnosť žalovanej 1 ako vlastníčky spornej nehnuteľnosti, ku ktorej sa viazalo predkupné právo štátu, sa priamo zo zákona obmedzila povinnosťou žalovanej 1 ponúknuť tento pozemok na predaj prednostne štátu, čo aj urobila. Žalovaná 1 previedla spornú nehnuteľnosť na žalovanú 2 kúpnu zmluvou č. 30203/4715/2015/Lužianky/007/3407, pričom žalovaná 2 ako kupujúca previedla vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti na podklade kúpnej zmluvy č. 20160027 z 21. júna 2016 na obchodnú spoločnosť MH Invest II s. r. o.

4. Z dôvodu, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo 17. júna 2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovanej 1 plniť v tejto časti kúpnu zmluvu zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a tým zanikol aj tento záväzok. Keďže záväzok z kúpnej zmluvy zo 17. júna 2015 zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva v prospech sťažovateľky na základe tejto kúpnej zmluvy, nemohla táto na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti, a tak nemôže byť jej vlastníčkou ani ku dňu jej vyvlastnenia.

5. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozhodnutie súdu prvej inštancie rozsudkom č. k. 8 Co 87/2019 zo 7. augusta 2020 (ďalej len „rozsudok zo 7. augusta 2020“) potvrdil ako vecne správne. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu R 22/2017, podľa ktorého naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku [§ 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatneného práva. Určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku. Obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú ani do budúcnosti

(rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 32/98, 2 Cdo 131/06). Jedinou výnimkou z pravidla je žaloba o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom, resp. že určitá vec patrí do dedičstva (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 26/07, 3 Cdo 44/08).

6. Na rozdiel od okresného súdu krajský súd dospel k odlišnému právnemu záveru, že sťažovateľka ako žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení [§ 137 písm. c) CSP], čo je dôvod, prečo určovací návrh nemôže obstáť, ktorý vedie k zamietnutiu žaloby. Vecnou stránkou podanej určovacej žaloby sa preto krajský súd nezaoberal.

7. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že zmluvná voľnosť žalovanej 1 bola z dôvodu existencie zákonného predkupného práva štátu obmedzená tak, že v prípade zamýšľaného predaja mala spornú nehnuteľnosť ponúknuť na kúpu štátu. Neprihliadanie na existenciu predkupného práva štátu je porušením § 31 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, pričom uvedené platí aj v prípade, že predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva (rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 6 Sžrk 3/2018 z 18. mája 2018), keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové a právne zmeny, ktoré bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžrk 2/2018, 3 Sžrk 5/2017). Podľa odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie odklonil od všeobecnej charakteristiky pojmu „naliehavý právny záujem“ a od právnych záverov vyjadrených v už označených rozhodnutiach najvyššieho súdu. Napokon dospel k záveru, že naliehavý právny záujem sťažovateľky na požadovanom určení nemôže byť daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka spornej nehnuteľnosti, ktorý je aktuálne zapísaný na liste vlastníctva.

8. Osobitne poukázal na § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje osobitný režim nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, keďže v prípade nehnuteľnosti vecno-právne účinky zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nastávajú až zápisom do príslušného verejného registra (do katastra nehnuteľností). Sťažovateľka sa nemôže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva, pretože úspech žaloby na určenie vlastníckeho práva predpokladá, že preukáže existenciu skutočností, s ktorými právo vznik vlastníckeho práva k predmetnej spornej nehnuteľnosti spája. Za daných okolností žaloba sťažovateľky o určenie vlastníckeho práva do minulosti (ku dňu jej vyvlastnenia) nemôže plniť svoju preventívnu funkciu, s čím korešponduje požiadavka existencie naliehavého právneho záujmu. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia nie je daný, keďže určovacou žalobou môžu byť určené len existencia práva, právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozhodnutia. Obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 156/2018, 2 Cdo 32/98 a 2 Cdo 131/06).

9. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré odôvodnila existenciou vady zmätočnosti v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu [§ 420 písm. f) CSP] a nesprávnym právnym posúdením veci, ktoré videla pri riešení otázky „*vecno-právnych a záväzkovo-právnych účinkov zmluvy*“ [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP], keďže odvolací súd tieto účinky stotožnil. Podľa sťažovateľky síce nedošlo k povoleniu vkladu, ale

uvedené nebránilo skúmať, či nastali obligačno-právne účinky kúpnej zmluvy, t. j. či bola kúpna zmluva platná.

10. K návrhu na odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd uviedol, že splnenie podmienok pre takýto návrh nezistil, pričom samostatné rozhodnutie o tom nevydal.

11. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd v kontexte námietky sťažovateľky poukázal na závery zjednocujúceho stanoviska prijatého občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu R 2/2016 a konštatoval, že zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. V ďalšom konštatoval, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane sťažovateľky, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré krajský súd viedli k predmetnému právnenému názoru krajský súd zdôvodnil v bodoch 30 až 37 svojho rozsudku, v ktorých sa podľa najvyššieho súdu vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky uvedenou v odvolaní.

12. V rámci vady zmätočnosti sťažovateľka namietla aj nesprávne právne posúdenie nedostatku naliehavého právneho záujmu. K uvedenej argumentácii dovolací súd poznamenal, že pre splnenie požiadaviek riadneho odôvodnenia nie je správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, právne relevantná, keďže prípadné nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Napokon zdôraznil judikovaný právny názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). Na podklade uvedeného najvyšší súd dovolanie sťažovateľky v časti namietanej vady zmätočnosti zamietol ako nedôvodné podľa § 448 CSP.

13. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), v rámci ktorého sťažovateľka identifikovala ako právnu otázku zásadného významu otázku vecno-právnych a záväzkovo-právnych účinkov zmluvy, najvyšší súd zdôraznil, že uvedená otázka v spojení s namietanou konštatáciou nekorešponduje s právnym posúdením, na ktorom bolo založené dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolací súd konštatoval, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľky na požadovanom určení (odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu obsiahnuté v podstatnom v bode 8 tohto uznesenia *in fine*), na tomto právnom posúdení bolo založené napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

14. Na podklade uvedeného najvyšší súd uzavrel, že otázkou podstatnou pre rozhodnutie vo veci bola otázka existencie naliehavého právneho záujmu sťažovateľky na žalovanom určení. Za smerodajné pritom považoval najvyšší súd to, že žiadané určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa malo vzťahovať ku dňu vyvlastnenia, t. j. išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Odvolací súd sa síce dotkol okrajovo aj otázky vecno-právnych účinkov vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, avšak napadnuté rozhodnutie na nej nezaložil.

15. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, a preto z neho prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva.

Dovolanie preto v relevantnej časti nie je prípustné. Dovolanie ako celok bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu zamietnuté v súlade s § 448 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

16. Sťažovateľka namieta, že nedostatok naliehavého právneho záujmu je vo všeobecnosti pre súd „pohodlným dôvodom“ zamietnutia žaloby bez toho, aby sa musel zaoberať meritom veci. Namiesto toho, aby sa vo veci konajúcej súdy zaoberali argumentáciou sťažovateľky, obsérne sa venujú len dôvodom, ktoré podporujú záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu.

17. Sťažovateľka namieta, že svoj žalobný návrh formulovala *lege artis*, pričom následne došlo k zmene skutkových okolností, a to k vyvlastneniu a následne vloženiu finančných prostriedkov do úschovy súdu s účinkami splnenia dlhu, a preto bolo vylúčené, aby sťažovateľka mohla byť úspešná, ak by podala žalobu na plnenie. Za daného stavu však sťažovateľka nemala k dispozícii žiaden iný procesný prostriedok, a preto sú rozhodnutia súdov v rozpore so zásadou zákazu *denegatio iustitiae*.

18. Podľa sťažovateľky je však stále aktuálna otázka vyplatenia náhrady za vyvlastnenie, ktorá dosiaľ nebola vyplatená pre pochybnosti o tom, kto je veriteľom. Sťažovateľkino právo je stále ohrozené a neisté v dôsledku pochybného nadobudnutia sporného pozemku spoločnosťou MH Invest s. r. o. a MH Invest II s. r. o., pretože ani v jednom prípade uzatvorenia kúpnej zmluvy nešlo o platný právny úkon z dôvodu nenaplnenia podmienok platnosti v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, ako aj z dôvodu, že nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka. Dokonca podľa sťažovateľky mohlo ísť o simulované právne úkony, čomu nasvedčuje skutočnosť, že spoločnosť MH Invest s. r. o. nadobudla dotknutý pozemok na základe kúpnej zmluvy, následne ho previedla na spoločnosť MH Invest II s. r. o. a napokon podala návrh na vyvlastnenie vo svoj prospech, ktorému bolo vyhovené. Týmto postupom skomplikovala sťažovateľke možnosť domôcť sa svojich práv.

19. Sťažovateľke nie je zrejmé, z akého dôvodu krajský súd svoj záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu podporil meritórnymi nepreskúmateľnými závermi o predkupnom práve štátu. Sťažovateľka zastáva názor, že ak by mal súd prihliadať na predkupné právo štátu, musel by zodpovedať otázku, aké následky sú spojené s jeho porušením. Z platnej právnej úpravy však vyplýva, že s takým porušením zákon nespája sankciu absolútnej (ani relatívnej) neplatnosti, pretože štát sa môže domáhať vlastníckeho práva od nadobúdateľa.

20. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd nerozhodol o návrhu na odklad právoplatnosti rozsudku krajského súdu, a preto je ústavná sťažnosť oprávnená.

21. Sťažovateľka poukazuje na nález č. k. II. ÚS 482/2021 z 1. júna 2022 vydaný v obdobnej veci, v ktorej ústavný súd konštatoval, že záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je arbitrárny.

22. Závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu považuje sťažovateľka z už uvedených dôvodov za arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práv na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie rozhodnutím vydaným dovolacím súdom vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za arbitrárny a nepreskúmateľný v súvislosti s námietkami o nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a o nesprávnom právnom posúdení veci (prvá námietka). Zdôrazňuje nerozhodnutie dovolacieho súdu o návrhu na odklad právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu (druhá námietka).

24. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

25. Ústavný súd v úvode tejto časti rozhodnutia zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021).

26. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd totiž nie je súčasťou systému všeobecných súdov ani nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

27. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle

už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

28. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 136/05, I. ÚS 88/07).

29. Reflektujúc už uvedené právne závery vyplývajúce z ustálenej judikatúry, ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, a to berúc do úvahy námietky sťažovateľky prezentované v ústavnej sťažnosti.

30. Konfrontujúc časť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorá odkazuje na stanovisko R 2/2016 (bod 11 tohto uznesenia), ústavný súd opakovane akcentuje, že aktuálnosť predmetného stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti a zároveň dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, ak má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnilo. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (porovnaj IV. ÚS 314/2020, IV. ÚS 158/2022).

31. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, aj keď vychádza z nie úplne aktuálnej všeobecnej charakteristiky prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, zaoberá sa vecným posúdením predmetnej dovolacej námietky zmätočnosti, posúdením dostatočnosti dôvodov obsiahnutých v rozhodnutí odvolacieho súdu, čo už zmieňovaný nedostatok všeobecnej charakteristiky prípustnosti dovolania reparuje. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa zaoberal podstatnými časťami rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu toho, či obsahuje náležité posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, uvedenie skutočností, ktoré súd považuje za preukázané a ktoré nie, uvedenie dôkazov, ktoré súd vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, ako aj právne posúdenie veci (§ 220 ods. 2 CSP). Táto zákonná požiadavka korešponduje s požiadavkou obsahovej kvality odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ktorá vyplýva z práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

32. Z uvedeného dôvodu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd poskytol sťažovateľke v súvislosti s namietaným porušením práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie ochranu v medziach zákona, ktorý základné právo na súdnu ochranu vykonáva (čl. 51 ods. 1 ústavy), pričom tieto medze rešpektoval, a preto mu z ústavnoprávneho hľadiska nemožno pri posúdení vady zmätočnosti nič vytknúť. Ústavný súd, vychádzajúc z relevantnej časti obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, preto nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci

pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania sťažovateľky podľa § 420 písm. f) CSP boli nezlučiteľné so základným právom strany konania na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie. Zamietnutie dovolania v časti namietanej vady zmätočnosti ako nedôvodne podaného preto ústavný súd považuje za ústavne udržateľné.

33. Za dostatočne a presvedčivo zdôvodnený považuje ústavný súd rovnako záver najvyššieho súdu v kontexte namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. *Conditio sine qua non* prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 CSP je existencia právnej otázky, od ktorej vyriešenia bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu závislé. V konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľky bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení zamietnutia žaloby nepochybne založené na nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľky na určení, že bola vlastníčkou spornej nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia (body 5 a 6 tohto uznesenia). Ústavný súd preto považuje záver najvyššieho súdu o tom, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľky uvedenú v dovolaní, ako aj ústavnej sťažnosti týkajúcu sa vecno-právnych účinkov zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností [vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] za dostatočne a presvedčivo zdôvodnený (porovnaj aj IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

34. Z časti rozsudku krajského súdu zo 7. augusta 2020 (body 7 a 8 tohto uznesenia) síce vyplýva, že odvolací súd sa zaoberal aj otázkami porušenia predkupného práva štátu, resp. vecno-právnymi a záväzkovo-právnymi účinkami kúpnej zmluvy, no svoje závery o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva do minulosti nimi nepodporil. Naliehavý právny záujem, resp. jeho existencia či neexistencia v konkrétnom prípade je procesným predpokladom prípadnej úspešnosti či neúspešnosti určovacej žaloby. Nie je však podmienkou dôvodnosti žaloby, resp. jej hmotnoprávneho posúdenia. Samotný odvolací súd vo svojom rozhodnutí zdôraznil, že k zamietnutiu žaloby dochádza z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva do minulosti, čo zároveň vylučuje možnosť zaoberať sa záväzne vecnou stránkou podanej určovacej žaloby (bod 6 tohto uznesenia), t. j. v konkrétnych okolnostiach veci porušením predkupného práva štátu. Pokiaľ sa odvolací súd napokon dotkol aj otázky merita posudzovanej veci, resp. otázky porušenia predkupného práva štátu, jeho odôvodnenie možno považovať iba za tzv. *obiter dictum*, teda časť súdneho rozhodnutia, ktorá nemá záväzný charakter a je uvádzaná v samotnom rozhodnutí len nad rámec odôvodnenia záväzného.

35. Sťažovateľka poukazuje aj na rozhodnutie vydané v obdobnej veci (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 482/2021 z 1. júna 2022), v ktorom bola podľa nej zo strany ústavného súdu konštatovaná arbitrárnosť záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu.

36. Posúdením odôvodnenia sťažovateľkou poukazovaného rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že ním došlo k vysloveniu porušenia práv fyzickej osoby na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie podané z dôvodu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP a z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená) odmietnuté ako neprípustné.

37. V citovanom rozhodnutí ústavný súd vytkol najvyššiemu súdu pri posudzovaní (ne)dostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci vady zmätočnosti, že pojem procesný postup vnímal reštriktívne, t. j. len ako proces pred vydaním meritórneho rozhodnutia, a nie proces, ktorý by subsumoval aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (bod 33 nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022). Najvyššiemu súdu tak bola zo strany ústavného súdu uložená povinnosť uvedenia konkrétnych dôvodov (konkrétne body) na konečné rozhodnutie vo veci odvolacím súdom, ktoré musia byť právne a logicky konzistentné (bod 35 nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022). Ústavný súd napokon konštatoval, že odmietnutie dovolania je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky prípustnosti dovolania, čo viedlo k záveru o tom, že súdna ochrana nebola dovolateľovi najvyšším súdom poskytnutá v zákonom predpokladanej kvalite (bod 37 nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022). Z podstatných častí nálezu ústavného súdu z 1. júna 2022 však nevyplýva to, čo tvrdí sťažovateľka, že k vysloveniu porušenia práv na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie došlo z dôvodu arbitrárnosti právneho posúdenia súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu. Inak povedané, ústavný súd videl neústavnosť v postupe najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania pre vadu zmätočnosti.

38. V časti IV.2 citovaného nálezu z 1. júna 2022 sa síce ústavný súd vyjadril aj k otázke posudzovania naliehavého právneho záujmu, no v kontexte prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, pri ktorom dovolateľ formuloval právnu otázku odlišne od právnej otázky formulovanej sťažovateľkou. Za nesprávne právne posúdenú považoval dovolateľ (II. ÚS 482/2021) otázku naliehavého právneho záujmu za situácie, ak je v katastri zapísaná poznámka o prebiehajúcim konaní podľa § 228 ods. 2 CSP, a otázku posudzovania pasívnej vecnej legitímácie pri určovacích žalobách, zatiaľ čo sťažovateľka považovala za nesprávne právne posúdenú otázku vecno-právnych a záväzkovo-právnych účinkov kúpnej zmluvy. Navyše ústavný súd poukazuje nielen na rozdielnosť formulácie právnych otázok, ale aj na rozdielnosť ustanovení, z ktorých bola prípustnosť dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia vyvodzovaná vo veciach dovolateľa (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu dosiaľ riešená) a sťažovateľky (pri riešení právnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu). Zo všetkých uvedených dôvodov preto odkaz na nález ústavného súdu z 1. júna 2022 bez ďalšej relevantnej argumentácie *prima facie* nemôže obstať.

39. Pokiaľ sťažovateľka druhou námietkou argumentuje, že najvyšší súd nerozhodol o jej návrhu na odloženie právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ústavný súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu vydané vo veci sp. zn. 4 SŽ 165/95 (uverejnené v časopise *Zo súdnej praxe*, 1997, č. 24), v ktorom konštatoval, že „*ak nie je na odklad dôvod, nevydáva osobitné rozhodnutie o zamietnutí návrhu na povolenie odkladu vykonateľnosti.*“. Ústavný súd preto postup najvyššieho súdu, ktorým tento v napadnutom rozsudku zdôraznil, že splnenie na odklad právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu nezistil, pričom samostatné rozhodnutie o tom nevydal, považuje z ústavnoprávneho hľadiska za udržateľný (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

40. Ústavný súd na základe už zmieňovaných čiastkových záverov k jednotlivým námietkam sťažovateľky dospel k záveru, že ňou uplatnené námietky sú nedôvodné a nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

41. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu